

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

Državno Natjecanje iz povijesti

28. travnja 2021.

Skupina 1: sedmi (VII.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

	77
--	----

Upute natjecateljima **koji ispit rješavaju na stolu**

- 1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
- Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
- Nakon što ispuniš listić sa zaporkom spremi ga u kovertu.
- Istu zaporku s listića napiši i na prvu stranicu ispita.
- Ispitne zadatke i upute u zadatku pažljivo pročitaj.
- Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit pišeš plavom ili crnom kemijskom olovkom.
- Ispit pišeš isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Pišeš čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
- Osobna imena i prezimena te geografska imena pišeš izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZO-a u školskoj godini 2020./2021.
- 9. Koristi list za koncept tijekom rješavanja ispita, jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori u konceptu se ne vrednuju.**
- Nakon završetka pisanja, ispit predaj članu Državnoga povjerenstva.
- Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnog povjerenstva)

2. _____
(član Državnog povjerenstva)

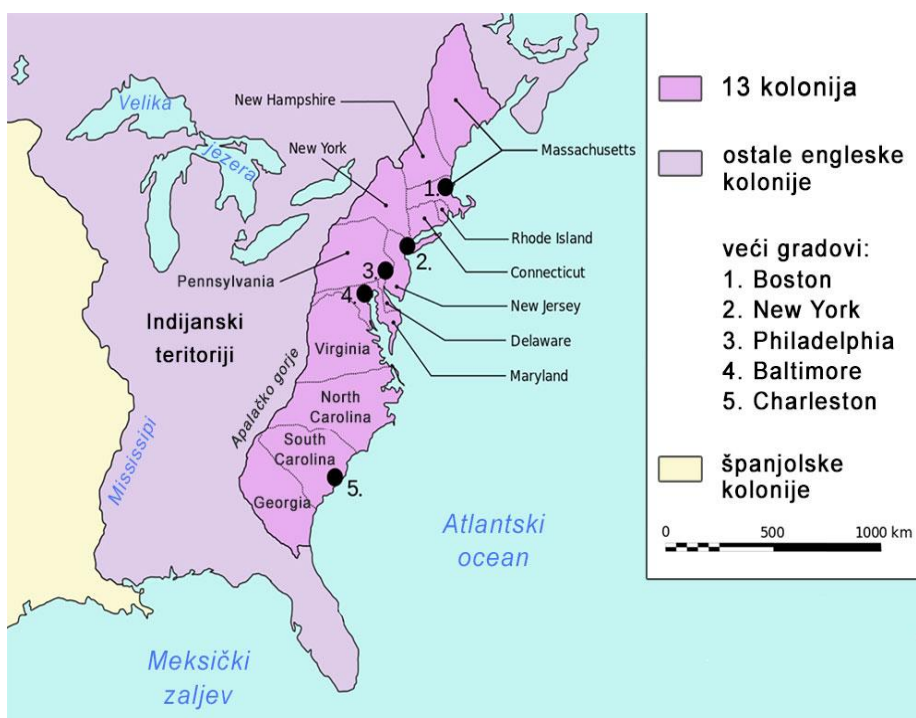
3. _____
(član Državnog povjerenstva)

1. Svijet krajem 18. i 19. stoljeća obilježile su mnoge značajne osobe. Usporedi i spoji parove. Upišite slovo iz desnog stupca na odgovarajuću crtu ispred države na lijevom stupcu.

_____ Velika Britanija	a) Alfred Krupp	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>8</td> </tr> </table>		8
	8			
_____ Sjedinjene Američke Države	b) Ferdinand I.			
_____ Francuska	c) Albert Manfred			
_____ Habsburška Monarhija	d) Auguste Couder			
_____ Njemačka	e) Henry Essex Edgeworth			
_____ Bugarska	f) James Monroe			
_____ Rusija	g) Clemens Lothar Metternich			
_____ Irska	h) George III.			

2. Velika Britanija je zahvaljujući snažnoj ratnoj i trgovačkoj mornarici bila najsnažnija kolonijalna sila na svijetu te je na američkom kontinentu imala svoje kolonije. Zbog podizanja poreza, američke kolonije su se pobunile i u ratu izborile za nezavisnost.

Pogledaj zemljovid. Odgovori na tri pitanja.

2.1. Koje godine su američki kolonisti proglasili Sjedinjene Američke Države?

	1
--	---

2.2. Napiši ime i prezime tri istaknuta američka političara koji su bili aktivni u američkom ratu za nezavisnost/neovisnost?

	3
--	---

2.3. Koji događaj je bio povod za početak Američkog rata za neovisnost/nezavisnost?

	1
--	---

3. Napredak medicine imao je mnogobrojne pozitivne posljedice. Poboljšava se kvaliteta života i produljuje njegovo trajanje. Smanjuje se smrtnost što za posljedicu ima ubrzan porast broja stanovnika.

Tablica 1. Važna medicinska otkrića

MEDICINSKO OTKRIĆE		ZNANSTVENIK
1861.	Potreba steriliziranja medicinskih instrumenata	_____
1882.	Uzročnik tuberkuloze	_____
1883.	Uzročnik kolere	
1885.	Cjepivo protiv bjesnoće	Louis Pasteur
1895.	X-zrake	Wilhelm Konrad Röntgen

Na odgovarajuće mjesto u tablicu upiši tražene podatke.

3.1. Koji znanstvenik je izolirao uzročnike tuberkuloze i kolere?

	1
--	---

Napiši njegovo ime i prezime na predviđeno mjesto u tablici.

3.2. Koji znanstvenik je upućivao na pranje ruku i uporabu sredstava za dezinfekciju tj. potrebu steriliziranja medicinskih instrumenata?

Napiši njegovo ime i prezime na predviđeno mjesto u tablici.

	1
--	---

4. Francuska je u doba Luja XIV. i njegovih nasljednika bila apsolutistička monarhija, a francusko je društvo bilo podijeljeno na tri staleža koji su činili Državne staleže. Prva dva staleža bili su visoko svećenstvo i plemstvo. Ostatak pučanstva (seljaštvo, građanstvo, radništvo, vojnici) činio je Treći su stalež. Zbog povećanih poreznih davanja Treći stalež se pobunio i pokrenuo Francusku revoluciju.

Navedi moguće uzroke pobune Trećeg staleža? Zaokruži tri točna odgovora.

- a) Francuski kraljevski dvor trošio je više od polovice ukupnog godišnjeg prihoda kraljevstva.
- b) Raskošna odjeća, svečanosti, zabave zahtijevaju sve više novaca, što dovodi do zaduživanja.
- c) Nagli porast cijena pšenice.
- d) Svaki zastupnik u državnim staležima imao je po jedan glas.
- e) Unatoč bogatstvu građani ne mogu sudjelovati u donošenju odluka.

	3
--	---

5. Napoleon je tijekom svoje vladavine ratovao širom Europe i u brojnim bitkama učvrstio je prevlast Francuske.

Zaokruži nazive pet bitaka kojima je Napoleon učvrstio prevlast Francuske.

	5
--	---

BITKA KOD AUSTERLITZA

BITKA KOD JENE

BITKA KOD LEIPZIGA

BITKA KOD PÀKOZDA

BITKA KOD WAGRAMA

BITKA KOD BORODINA

BITKA KOD SADOVE

6. Nakon što je Napoleon Bonaparte na prijelazu stoljeća preuzeo vlast u Francuskoj, pokrenuo je niz osvajačkih ratova diljem Europe.

Zaokruži tri točne tvrdnje.

	3
--	---

- a) Napoleon nikada nije ušao u Moskvu.
- b) Godine 1797. ukinuo je Mletačku Republiku.
- c) Osvojio je Španjolsku.
- d) Napoleon Bonaparte je osvojio Egipat.
- e) Napoleon Bonaparte pobijedio je u Bitci pokraj rta Trafalgar.

7. U kolovozu 1789. francuska Skupština objavila je *Deklaraciju o pravima čovjeka i građanina*, a njezine imale su dalekosežne pozitivne posljedice za postupni razvoj građanskih društava.

Koje su temeljne misli istaknute u *Deklaraciji*?

Zaokruži tri točne tvrdnje.

- a) Ljudi se rađaju i žive slobodni i jednaki u pravima.

	3
--	---
- b) Načela svakog suvereniteta nalaze se jedino u Vladaru.
- c) Svi građani su jednaki u očima zakona, ali nemaju isti pristup javnim položajima.
- d) Svojina je nepovredivo i sveto pravo.
- e) Društvene razlike mogu biti zasnovane samo na zajedničkoj koristi.
- f) Cilj svakoga državnog političkog udruživanja jest zaštita prirodnih i nezastarivih prava čovjeka, ta su prava: revolucija, podložnost vladaru i plaćanje poreza.

8. Poveži predstavnike zastupnike građanstva u Zakonodavnoj skupštini s odgovarajućim pojmovima tako što ćeš na praznu crtu s lijeve strane upisati odgovarajuće slovo s desne strane.

_____ teror

_____ bogataši

_____ umjereni protivnici monarhije

_____ giljotina

A. Jakobinci

B. Žirodinci

	2
--	---

9. *Code civil* francuski građanski zakonik, donesen je pod imenom *Code civil des Français*, a na snazi je, nakon mnogih izmjena i nadopuna, i danas.

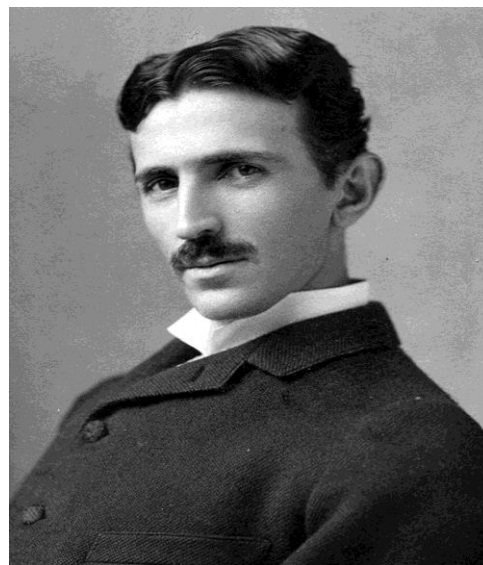
„Code civil trebao je pravo ne samo unificirati, nego i temeljito reformirati, stavljajući u središte pojedinca i njegove slobode: jednakost pred zakonom, neovisnost prava pojedinca o njegovoj vjeri, ukidanje feudalnih odnosa te zamjenu vjerskih propisa laičkim (obavezan građanski brak); težilo se sustavnosti i jednostavnosti izričaja kako bi zakonik bio razumljiv svima...”

(<https://www.enciklopedija.hr>)

Analiziraj tekst i navedi tri istaknute promijene koje su nastupile u društvu donošenjem francuskoga građanskog zakonika.

3

10. Njegov izum – elektromotor na izmjeničnu struju imao je značajnu ulogu u razvoju korištenja električne energije.

Slika 1. Istraživač i izumitelj Nikola Tesla

Promotri Sliku 1. i odgovori na dva pitanja.

10.1. Kako se zove poznati izumitelj i bliski suradnik Nikole Tesle?

Zaokruži točan odgovor.

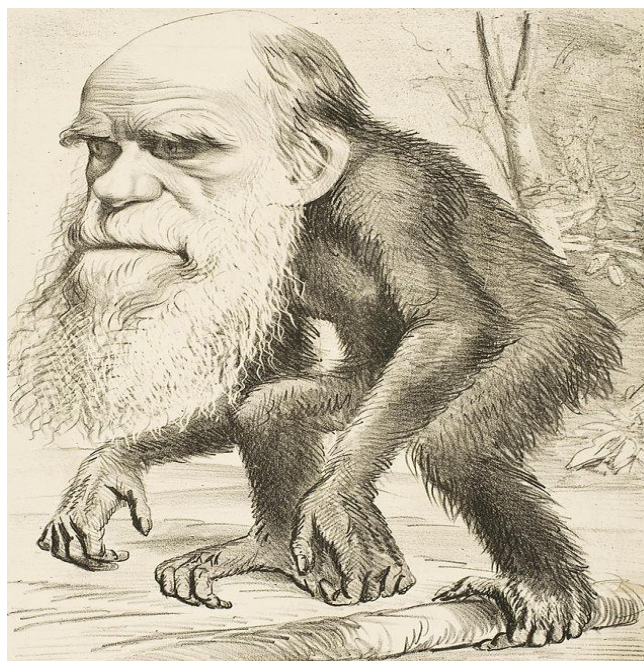
1

- a) Michael Faraday b) Nicolaus Otto c) Thomas Alva Edison d) Karl Benz

10.2. Navedi tri istaknuta postignuća osobe na Slici 1. koja su kao posljedica proizašla iz njegova izuma?

	3
--	---

11. Njegova teorija da su čovjek i majmun tijekom evolucije imali zajedničkog pretka bila je neprihvatljiva. U svojim djelima isticao je da su tijekom evolucije preživjele one životinjske vrste koje su bile najotpornije i koje su se uspješno prilagođavale prirodnim uvjetima. Promotri karikaturu i odgovori na pitanja.

Slika 2. Karikatura evolucijskog znanstvenika iz 1871. godine

11.1. Navedi ime znanstvenika i prirodoslovca prikazanog na karikaturi?

	1
--	---

11.2. Kako se zovu njegove dvije knjige u kojima je iznio evolucijsku teoriju?

	2
--	---

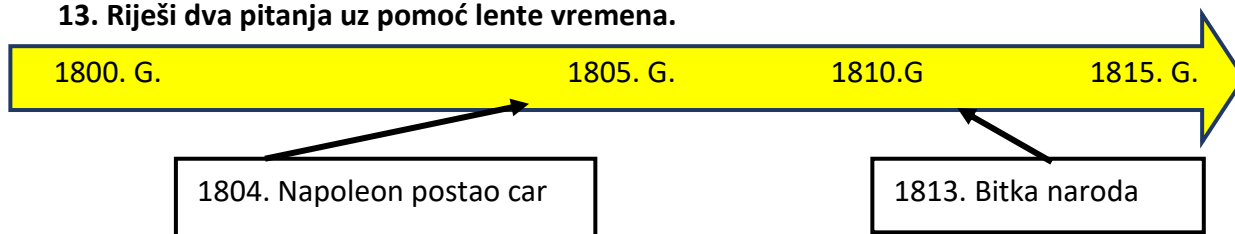
12. Francuska revolucija i Napoleonovo doba donijeli su promjene ne samo u Francuskoj već i u cijeloj Europi. Ideje revolucije širile su se europskih zemljama i donosile promijene.

Zaokruži tri tvrdnje koje su izravna posljedica Francuske revolucije i Napoleonova doba.

- a) Veliki utjecaj crkve na svakidašnji život.
- b) Promjena zemljovida Europe.
- c) Povratak na stari režim.
- d) Demokratizacija društva.
- e) Jačanje nacionalne svijesti.

	3
--	---

13. Riješi dva pitanja uz pomoć lente vremena.

13.1. Koje je godine Napoleon započeo pohod na Rusiju?

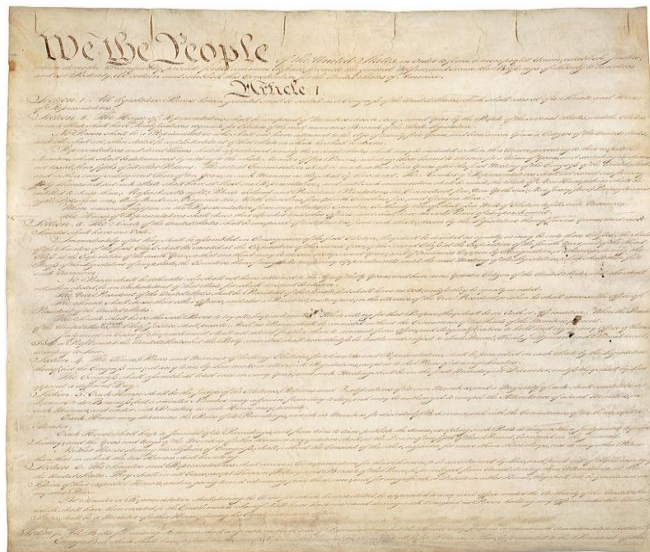
	1
--	---

13.2. Kako se zove način ratovanja koji su Rusi primjenjivali u ratovanju s Napoleonom?

	1
--	---

14. Nakon stvaranja Sjedinjenih Američkih Država, donesen je i prvi Ustav SAD-a u Philadelphiji. SAD je tako postao prva građanska ustavna država.

Pažljivo promotri Sliku 3.

Slika 3. Prvi Ustav Sjedinjenih Američkih Država

Zaokruži slovo ispred tri točne tvrdnje.

- a) Najviše zakonodavno tijelo u SAD-u je Senat.
- b) Predsjednik se bira svaki pet godina.
- c) Ustavom je izvršena trodioba vlasti.
- d) Izvršnu je vlast imao predsjednik SAD-a.
- e) Zakonodavna vlast je u rukama kongresa.

	3
--	---

15. Nakon državnog udara i preuzimanja vlasti Napoleon je krenuo o osvajanje europskih država pa je Napoleonovo doba obilježeno stalnim ratovanjem tijekom kojeg su se europske sile više puta udruživale protiv Francuske.

Pažljivo promotri Slike 4. i 5. i odgovori na pitanja.

Slika 4. Admiral Horatio Nelson

Slika 5. Maršal Mihail Kutuzov

15.1. Navedi imena zemalja čije su vojskovođe prikazani na Slikama 4. i 5.?

	2
--	---

15.2. Kako se zove bitka koju je 1805. godine vodila osoba na Slici 4.?

	1
--	---

16. Za Napoleonove vojne uspjehe bila je zaslužna nova vojna taktika i niz reformi vojske. Objasni koje je novosti Napoleon uveo u ratovanje?

	3
--	---

17. Analiziraj povijesni izvor. Pažljivo promotri Sliku 6. i odgovori na pitanje.

Prvi predsjednik SAD-a. Bio je bogati veleposjednik u Virginiji. Na njegovim plantažama radili su robovi, prema kojima se odnosio blago. (...)

(Klio 7, Zagreb, 2020., 29)

	1
--	---

Slika 6. Prvi predsjednik SAD-a

Na praznu crtu upiši ime i prezime prvog predsjednika SAD-a.

18. Kraj 19. i u rane godine 20. stoljeća obilježene su velikim napretkom u znanosti i tehnici. Nova otkrića u fizici i kemiji dovela su do velikog napretka u medicini i liječenju bolesti.

Zaokruži tri tvrdnje koje se odnose na znanost i tehnologiju.

- a) Krajem 19. stoljeća novi izvor energije je nafta.
- b) Prvu uporabljivu električnu žarulju načinio je Nikola Tesla.
- c) Henry Ford zaslužan je za razvoj automobilske industrije.
- d) U komunikacijama veliki napredak čine izumi Guglielma Marconija.
- e) Nobelova nagrada dodjeljuje se za fiziku, kemiju, medicinu, mir, kinematografiju.
- f) Henri Becquerel sastavio je periodni sustav elemenata.

	3
--	---

19. Pažljivo promotri Sliku 7. koja prikazuje tvrđavu u kojoj se nalazio gradski zatvor i oružarnica.

Na praznu crtu napiši kako se ta tvrđava zove?

	1
--	---

Slika 7. Tvrđava u Parizu

20. Velike sile spremno su se miješale u lokalne sukobe diljem svijeta. Ti događaji na području Osmanskog Carstva nazivaju se Velikom istočnom krizom koja se očitovala u izbijanju ustanaka i ratova od 1875. do 1878. godine.

Navedi tri posljedice koje su proizašle nakon Velike istočne krize?

	3
--	---

21. Kronološki poredaj događaje upisivanjem brojeva od 1 do 4 na prazni crtu tako da 1 označava najstariji, a 4 najmlađi događaj.

_____ Sjedinjene Američke Države kupile Aljasku

	4
--	---

_____ Rusija zaratila s Japanom oko luke Port Arthur

_____ Kmetstvo ukinuto u Ruskom Carstvu

_____ Japan ukinuo feudalni sustav

22. Požežanin Dragutin Lerman sudjelovao je u istraživanjima afričke unutrašnjosti.

**Lerman je bio zaprepašten nasiljem koje su bijelci u to doba provodili nad afričkim crncima
Pročitaj ulomak iz njegovog djela.**

„Ne bi se možda danas trebali stiditi onih grozota, onih sramotnih ljaga, koje kraj sve naobrazbe modernoga 19. stoljeća bezčuvstvenost bijelog plemena obilježuje. Što će suditi oti Crnci o nas, kad se njihova duša od sadašnjega mrtvila probudi, kada-uživajući naobrazbu-čitali budu oni i potomci njihovi, koliko milijuna robova smrvi nečuvstveni „bieli“, da svojim želim udovolji? A pravo će i imati. [...] Budi uvjeren, dragi prijatelju, da su Crnci postavši kršćani i sprijateljiv se s kulturom, krasne svoje darove i moći tako razvili, da se i mi „bieli“ moramo da divimo.“

(Dragutin Lerman, *Listovi iz Afrike*, Požega, 1891., 12-13.)

Zaokruži tri točne tvrdnje.

- a) Autor podržava rasizam.
- b) Autor ovog ulomka sudjelovao je u istraživanju Afrike.
- c) Afrički crnci nisu robovi.
- d) Zapis je nastao u 19. stoljeću.
- e) Da se duša crnaca probudi iz mrtvila, potrebna je naobrazba.

	3
--	---

23. Maximillien Robespierre bio je vrstan govornik. U svom govoru održanom 5. veljače 1794. godine iznio je opravdavanje terora pomoću kojeg se jedno vrijeme upravljalo Francuskom.

Pročitaj ulomak i odgovori na dva pitanja.

Ako je izvor narodne vlade u razdoblju mira vrlina, onda su izvori narodne vlade u revoluciji vrlina i teror: vrlina, bez koje je teror fatalan; teror, bez kojeg je vrlina bespomoćna. Teror nije ništa dugo nego brza, jaka i nefleksibilna pravda, on je emanacija (proistječe iz) vrline: manje načelo po sebi, nego posljedica generalnih načela demokracije, primijenjen na najhitnijim potrebama domovine.“

(Maria Linton, Robespierre and the Terror, *History Today*, vol 55., 2006.)

23.1. Kako se zove skupina u Francuskoj kojoj je na čelu bio Maximillien Robespierre?

	1
--	---

23.2. Što je izvor narodne vlade u razdoblju mira?

	1
--	---

24. Pogledaj zemljovid i odgovori na dva pitanja.

(Zemljovid Europe nakon Bečkog kongresa)

24.1. Navedi nazive triju država koje su 1815. sačinjavale politički savez Svetu alijansu?

3

24.2. Na Bečkom kongresu (1814–1815) za pregovaračkim stolom sudjelovalo je nekoliko vodećih europskih sila.

1

Zaokruži koja država NIJE sudjelovala u odlučivanju.

- a) Velika Britanija
- b) Pruska
- c) Rusija
- d) Italija
- e) Austrija

25. Kao odgovor na međusobne gospodarske i političke suprotnosti na prijelazu 19. u 20. stoljeće europske velesile stvaraju dva suprotstavljena vojno-politička saveza.

Pročitaj izvor.

„Francuska i Rusija u istoj mjeri vođene željom očuvanja mira, bez ijednog drugog cilja osim pripreme za obrambeni rat koji bi izazvao napad Trojnog saveza protiv jedne od njih suglasile su se oko sljedećih odluka: 1. Ako Francuska bude napadnuta od strane Njemačke i Italije uz podršku Njemačke ili Italije uz podršku Njemačke, Rusija će upotrijebiti sve raspoložive snage za napad na Njemačku. Ako Rusija bude napadnuta od strane Njemačke ili Austrije uz podršku Njemačke, Francuska će upotrijebiti sve raspoložive snage za poraz Njemačke.“

(Dijelovi Vojne konvencije između Francuske i Rusije iz 1892.)

Zaokruži uljeza među navedenim pojmovima.

	1
--	---

FRANCUSKA

RUSIJA

ITALIJA

NJEMAČKA

AUSTRIJA

OSMANSKO CARSTVO